

Προς:

Αρμόδια Επίτροπο για τα Θέματα Εσωτερικών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κα.
Σεσίλια Μάλμστρομ
Υπουργό Εσωτερικών κο. Γιάννη Μιχελάκη

Κοινοποίηση:

Γενικό Γραμματέα Υπουργείου Εσωτερικών κο. Γιάννη Ιωαννίδη
Υπουργό Εξωτερικών κο. Ευάγγελο Βενιζέλο
Γενικό Γραμματέα Ευρωπαϊκών Υποθέσεων κο. Αριστείδη Καλογερόπουλο-
Στράτη
Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κο.
Χαράλαμπο Αθανασίου
Γενικό Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κο. Γεώργιο
Σούρλα
Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη κο. Νίκο Δένδια

Η Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου εξέδωσε στις 15/10/2013 την κάτωθι ανακοίνωση, συνοπογράφοντας τη συνημμένη επιστολή από κοινού με την Διεθνή Ομοσπονδία Δικαιωμάτων του Ανθρώπου-FIDH, τη Migreurop, την Ευρωπαϊκή Ένωση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου-AEDH και το Ευρω-μεσογειακό Δίκτυο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου-EMHRN.

Με αφορμή το τραγικό ναυάγιο στην Λαμπεντούζα της Ιταλίας, η στάση της ελληνικής κυβέρνησης αναδεικνύει την ήδη γνωστή τακτική της. Μετά από σιωπή πολλών ημερών, η δήλωση του πρωθυπουργού («Τα περιστατικά της Λαμπεντούζα είναι οι καθημερινές τραγωδίες που ζούμε στην Ελλάδα επί χρόνια. Χρειαζόμαστε περισσότερη προστασία στα σύνορά μας») αποτελεί εκδήλωση ηθικής απάθειας μπροστά σε μια τραγωδία που συγκλόνισε τον κόσμο. Ταυτόχρονα, φανερώνει την πλήρη αδιαφορία ή την αδυναμία της, με αφορμή την τραγωδία αυτή, να επιδιώξει συμμαχίες με τις άλλες χώρες - πύλες εισόδου στην ευρωπαϊκή ήπειρο και να θέσει το αίτημα του αναλογικού επιμερισμού των προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών μεταξύ όλων των ευρωπαϊκών χωρών. Ζητάει περισσότερη «προστασία στα σύνορα», ενώ η «μεταναστευτική πολιτική» της κυβέρνησης εξαντλείται στους

φράκτες, τα στρατόπεδα συγκέντρωσης, τον «Ξένιο Δία», το «όσο χειρότερα, τόσο καλύτερα»...

Η Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, από κοινού με την FIDH, τη Migreurop, την AEDH και το EMHRN, απευθύνει ανοιχτή επιστολή στις αρμόδιες αρχές.

**ΘΕΜΑ: Τραγικό Ναυάγιο στη Λαμπεντούζα: Ήρθε η ώρα να «ξυπνήσει» η Ευρωπαϊκή Ένωση;
Ανοιχτή επιστολή προς τους Υπουργούς των κρατών-μελών της ΕΕ και την Αρμόδια Επίτροπο για τα Θέματα Εσωτερικών**

Αξιότιμοι Υπουργοί,

Με την παρούσα επιστολή απευθύνουμε έκκληση στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη-μέλη της να λάβουν μέτρα πρόληψης φαινομένων όπως τα τραγικά γεγονότα που συνέβησαν στις ακτές της Λαμπεντούζα (Ιταλία) τα οποία και κόστισαν την ζωή σε περισσότερους από 300 ανθρώπους.

Πιο συγκριμένα, η τραγωδία συνέβη όταν το πλοιάριο, το οποίο είχε ως αφετηρία του την Λιβύη με κατεύθυνση προς την Ιταλία, με περισσότερους από 500 επιβαίνοντες, κυρίως από την Ερυθραία και την Σομαλία, έπιασε φωτιά και βυθίστηκε, περίπου ένα χιλιόμετρο μακριά από τις ακτές της Λαμπεντούζα. Αυτά τα γεγονότα είναι άλλη μια μακάβρια υπενθύμιση της τραγικής κατάληξης πολλών μεταναστών που προσπαθούν να διασχίσουν την Μεσόγειο γυρεύοντας προστασία και μια καλύτερη ζωή στην Ευρώπη.

Αυτό το ναυάγιο είναι μόλις ένα από τα πολλά μέσα σε μια μεγάλη λίστα ατυχημάτων τα οποία έχουν συμβεί στην Μεσόγειο τα τελευταία χρόνια και μόλις το δεύτερο σε διάστημα μιας εβδομάδας. Η πλειοψηφία των θυμάτων είναι άνθρωποι που βρέθηκαν εν μέσω συγκρούσεων στην Ερυθραία,

την Σομαλία, την Αιθιοπία, ή και ακόμη πιο πρόσφατα στην Συρία, οι οποίοι δικαιούνται προστασίας σύμφωνα και με το Διεθνές Δίκαιο Προσφύγων και το Διεθνές Δίκαιο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Υπολογίζεται πως 20.000 άνθρωποι έχουν χάσει την ζωή τους τα τελευταία είκοσι χρόνια προσπαθώντας να φτάσουν στις νότιες ακτές της Ευρώπης έχοντας ως αφετηρία την αντίπερα όχθη της Μεσογείου.

Αντιδρώντας σε αυτό το τραγικό ατύχημα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τα Θέματα Εσωτερικών, Σοφία Μάλμστρομ, προέτρεψε να επιταχυνθούν οι προσπάθειες της Ένωσης για την πρόληψη της επανάληψης τέτοιων τραγικών περιστατικών και να αναδειχθεί η συμπαράσταση προς τους μετανάστες αλλά και προς τις χώρες που δέχονται αυξημένες μεταναστευτικές ροές. Παρόλα αυτά, οι λύσεις η οποίες προτείνονται –βλέπε την πρόταση της EUROSUR για την αύξηση των κονδυλίων που παραχωρούνται στην FRONTEX– δεν προμηνύουν ριζοσπαστικές αλλαγές σε σχέση με την υπάρχουσα κατάσταση.

Η ΕΕ και τα κράτη-μέλη πρέπει να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους και να αναλογισθούν τις επιπτώσεις των περιοριστικών και βασισμένων στην «φύλαξη των συνόρων» μεταναστευτικών πολιτικών, οι οποίες επιφέρουν τέτοιες τραγωδίες. Οι αυξανόμενοι διασυνοριακοί έλεγχοι, συμπεριλαμβανομένης και της εγκαθίδρυσης ενός θεσμού εξειδικευμένης υπηρεσίας συνοριακής παρακολούθησης, της Frontex, και η επεξεργασία νέων εργαλείων, όπως η EUROSUR που σύντομα θα τεθεί σε λειτουργία, έχουν αναγκάσει τους μετανάστες, οι οποίοι προσπαθούν να ξεφύγουν από συγκρούσεις στις χώρες τους ψάχνοντας για μια καλύτερη ζωή στην Ευρώπη, να μπαίνουν στη διαδικασία να βρουν τρόπους εισόδου θέτοντας σε κίνδυνο τη ζωή τους.

Αυτά τα μέτρα, σε συνδυασμό και με τις περιορισμένες ευκαιρίες που δίνονται για νόμιμη μετανάστευση αλλά και έγκαιρη απόδοση ασύλου, είναι κάποιες από τις αιτίες για την αύξηση του αριθμού των ανθρώπων που πεθαίνουν στο

κατώφλι της Ευρώπης στην προσπάθεια τους να φτάσουν στις ακτές της.

Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη υπολείπονται αποτελεσματικών και συγχρονισμένων προσεγγίσεων σχετικά με τις επιχειρήσεις έρευνας, εντοπισμού και διάσωσης. Τη στιγμή που λείπει ξεκάθαρη και ισορροπημένη νομοθεσία για το θέμα της έρευνας, του εντοπισμού, της διάσωσης και αποβίβασης, οι μετανάστες συνεχίζουν να πέφτουν θύματα ενός περίπλοκου συνόλου πολιτικών, οι οποίες επιτρέπουν στα κράτη-μέλη να αποφεύγουν τις ευθύνες τους και να αυξάνουν την επικινδυνότητα. Την ώρα που οι αρμοδιότητες της Frontex και της EUROSUR περιέχουν αναφορές σχετικά με τον έρευνα και τη διάσωση, η «μάχη για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης» διέπεται και από αυτές τις υποχρεώσεις. Έτσι, οι εθνικές νομοθεσίες ποινικοποιούν την εν πλω παροχή βοήθειας σε περίπτωση ανάγκης όταν ένα πλοίο βρεθεί σε δύσκολες συνθήκες, χαρακτηρίζοντας την ως συνέργεια και ενίσχυση της παράνομης μετανάστευσης.

Το να κατηγορούνται για αυτές τις τραγωδίες τα παράνομα κυκλώματα και οι λαθρέμποροι που εκμεταλλεύονται την απελπισία των μεταναστών είναι ισοδύναμο με το να μην βλέπουμε ποια είναι τα πραγματικά αίτια που επιτρέπουν το λαθρεμπόριο. Οι περιοριστικές μεταναστευτικές πολιτικές οι οποίες αποτρέπουν τους μετανάστες από την είσοδο στην ΕΕ με κανονικό τρόπο ταυτόχρονα επιτρέπουν την ανάπτυξη παράνομων δραστηριοτήτων και είναι έμμεσα υπεύθυνες για τις ανθρώπινες τραγωδίες οι οποίες προκαλούνται.

Είναι ώρα, επιτέλους, να γίνει προτεραιότητα τόσο η παροχή βοήθειας σε πλοία που βρίσκονται σε κρίσιμη κατάσταση όσο και η πρόληψη της απώλειας ανθρώπινων ζωών, σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η FIDH, η EMHRN, η Migreurop, η AEDH και η Ελληνική

Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου καλούν τα κράτη μέλη της ΕΕ:

- Να εξετάσουν λεπτομερώς τις πολιτικές που αφορούν την μετανάστευση και τα θέματα ασφαλείας που αυτές εγείρουν καθώς και οποιαδήποτε άλλη νομοθεσία σχετική με τη μετανάστευση, τον εντοπισμό και τη διάσωση, και να έχουν ως πρώτο και κύριο μέλημά τους την προστασία της ζωής και των δικαιωμάτων των μεταναστών και όχι το σφράγισμα των συνόρων.
- Να αυξήσουν τη δυνατότητα έρευνας και διάσωσης στην Μεσόγειο καθώς και τη συνεργασία με σκοπό να προληφθούν περαιτέρω ανθρώπινες απώλειες.
- Να υιοθετήσουν ξεκάθαρη και ισορροπημένη νομοθεσία σχετικά με την έρευνα και την διάσωση ανθρώπων στην θάλασσα σε κατάσταση ανάγκης με την παροχή της κατάλληλης βοήθειας σε αυτά τα πλοία στα οποία επιβαίνουν, όπως αυτή προβλέπεται από την Κοινοβουλευτική Σύνοδο του Συμβουλίου της Ευρώπης (PACE) τον Απρίλιο του 2012 στην αναφορά της «Lives lost in the Mediterranean Sea». Σκοπός είναι να αποφεύγεται πλέον οποιαδήποτε σύγχυση με την υποχρέωση παροχής βοήθειας σε πλοία σε κατάσταση κινδύνου και το τι ακριβώς αποτελεί πλοία σε κατάσταση κινδύνου.
- Να επιβεβαιώσουν ότι τα δικαιώματα των προσφύγων, αιτούντων άσυλο και μεταναστών προέχουν και θα ληφθούν υπόψη στις επικείμενες διαπραγματεύσεις σχετικά με την υιοθέτηση κανόνων για την παρακολούθηση των εξωτερικών θαλάσσιων συνόρων σε συνεργασία με την Frontex και πως αυτές οι επιχειρήσεις είναι πλήρως εναρμονισμένες με τις επιταγές του διεθνούς δικαίου για τα δικαιώματα των προσφύγων.
- Να αποσύρουν τις εθνικές νομοθεσίες που ποινικοποιούν την εν πλω διάσωση για να εξασφαλισθεί πως τα ιδιωτικά πλοία δεν θα ενθαρρύνονται να αποφεύγουν τις υποχρεώσεις τους υπό το φως του Διεθνούς Δικαίου της Θάλασσας, το οποίο και επιβάλλει την παροχή βοήθειας στα πλοία που βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης.

- Να εξασφαλίσουν ότι πρωταρχικός στόχος των επιχειρήσεων της Frontex είναι η έρευνα και η διάσωση με σεβασμό στα δικαιώματα των μεταναστών.
- Να εξασφαλίσουν ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα και η βοήθεια στους μετανάστες σε δύσκολη κατάσταση βρίσκονται στο επίκεντρο της νέας Μεσογειακής Υπηρεσίας παρακολούθησης και ελέγχου δεδομένων EUROSUR, η οποία σύντομα θα τεθεί σε λειτουργία.
- Να εξασφαλίσουν ότι, όπως επιβάλλει και η νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην υπόθεση *Hirsi & others v. Italy*, δεν θα αναγκασθούν να επιστρέψουν άνθρωποι πίσω σε μία χώρα στην οποία κίνδυνος να αντιμετωπιστούν με τρόπο που αντίκειται στο άρθρο 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.
- Να ανοιχθούν νέοι δίαυλοι ανάπτυξης «κανονικής» μετανάστευσης, μειώνοντας έτσι και τα ρίσκα τα οποία αντιμετωπίζουν οι μετανάστες στην προσπάθειά τους να μουν στην ΕΕ αλλά συμβάλλοντας ταυτόχρονα και στη μάχη εναντίον της εκμετάλλευσης των μεταναστών από λαθρεμπόρους.
- Να τοποθετηθούν οι ζωές και τα δικαιώματα των μεταναστών, των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων στο επίκεντρο των πολυμερών και διμερών συμφωνιών σχετικά με τη μετανάστευση, συμπεριλαμβανομένων και των συμφώνων επαναπροώθησης, και να εξασφαλιστεί πως η ασφάλεια και ο έλεγχος των συνόρων δεν θα υπερτερεί των δικαιωμάτων των μεταναστών κατά την διάρκεια διαπραγματεύσεων τέτοιων συμφωνιών.
- Να απέχουν από την εκκίνηση περαιτέρω διαπραγματεύσεων με τρίτες χώρες μέχρι αυτές να αποδείξουν πως σέβονται και προστατεύουν τα δικαιώματα όσων αναζητούν άσυλο, των προσφύγων και των μεταναστών. Να θέσουν σε εφαρμογή ικανοποιητικά συστήματα αξιολόγησης και αναγνώρισης των απαιτήσεων για διεθνή προστασία και να παραμερίσουν συμφωνίες με χώρες οι οποίες δεν σέβονται τις παραπάνω συνθήκες.
- Να προωθηθούν συζητήσεις για την αύξηση σταθερών μέτρων

τα οποία θα βοηθούν στον διαμερισμό των ευθυνών, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών διάσωσης, την επεξεργασία των αιτήσεων για άσυλο, την επαναπροώθηση και την επανεγκατάσταση, την μείωση των ρίσκων που κοστίζουν την ζωή ανθρώπων που προσπαθούν να φτάσουν στις ευρωπαϊκές ακτές και την βοήθεια σε όσους έχουν ανάγκη από διεθνή προστασία, βοηθώντας ταυτόχρονα τα κράτη-μέλη που βρίσκονται στα ευρωπαϊκά σύνορα να αντιμετωπίσουν τα όλο και αυξανόμενα μεταναστευτικά ρεύματα. Κάτι τέτοιο επιβάλλει συζήτηση σχετικά με την αναθεώρηση του κανονισμού του Δουβλίνου, το οποίο δυσανάλογα επιβαρύνει τα συνοριακά κράτη-μέλη με περισσότερες ευθύνες, όπως αυτός αναλύεται στην αναφορά του Ειδικού Επιτηρητή του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των μεταναστών, François Crepeau, τον Απρίλιο του 2013.

- Να γίνεται σεβαστό το δικαίωμα των οικογενειών να γνωρίζουν τη μοίρα όσων συγγενών τους έχασαν την ζωή τους στην θάλασσα, βελτιώνοντας τις διαδικασίες συλλογής και επικοινωνίας στοιχείων ταυτοποίησης.

- Όπως ανέφερε και ο επικεφαλής του Συμβουλίου της Ευρώπης στην Κοινοβουλευτική Σύνοδο (PACE), με αφορμή τα γεγονότα στην Λαμπεντούζα, «μια ανθρωπιστική τραγωδία συμβαίνει στο κατώφλι της Ευρώπης». Ελπίζουμε δεν θα χρειαστεί άλλη μια αντίστοιχη τραγωδία προκειμένου να καταλάβουν τα κράτη-μέλη της ΕΕ την ανάγκη για ριζικές αλλαγές στην αντιμετώπιση της μετανάστευσης με γνώμονα την προστασία και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Είμαστε στη διάθεσή σας για περαιτέρω διευκρινήσεις,

Με εκτίμηση,

Karim Lahidji, Πρόεδρος FIDH

Olivier Clochard, Πρόεδρος Migreurop

Serge Kollwelter, Πρόεδρος AEDH

Michel Tubiana, Πρόεδρος EMHRN

Κωνσταντίνος Τσιτσελίκης, Πρόεδρος ΕΕΔΑ